

LIBRIS

We know
books

Doina Cherecheș

ÎN CALEA DESTINULUI...

(Planul secret al Mariei)
roman

Hoffman
2026

Maria nu terminase încă de mâncat. Și e numai un fel de-a spune că mâncase, deoarece abia se atinsese de ceea ce-i pregătise bunica. Zăbovea cu capul aplecat deasupra farfuriei și învârtea cu lingura-n supă, când într-un sens și când în celălalt, pentru ca apoi s-o scoată la suprafață și s-o lingă pe ambele părți, de parcă ținea în mână o acadea și dorea s-o savureze cât mai mult timp posibil. Nu se simțea în apele ei, iar această târăgăneală părea s-o mai liniștească puțin. Observând însă că bunica n-o slăbea din ochi, lăsă lingura din mână și dădu la o parte farfuria cu supă, având grijă să n-o verse. Apoi, cu un gest de vădită plictiseală, își aduse în față strachina de lut, plină ochi cu macaroane.

Privi cu o curiozitate nedisimulată la grămăjoara de paste albe, în care filamentele rupte scurt înainte de-a fi fierte se amestecau între ele, luând cele mai variate forme și direcții. Se vedea că bunica le preparase așa cum știa ea, fierbând-le mai întâi, după care le strecurase și le clătise cu apă rece, ca apoi, bine scurse, să le tăvălească prin puțin ulei încins, în care rumenea și o lingură de pesmet. Apoi, le punea în vechile lor străchini de lut și le presăra puțin zahăr tos pe deasupra.

Pentru bunica, aceasta era singura metodă de preparare a pastelor făinoase. Un nutriționist ar fi spus fără ocoliș că

această mâncare nu asigura necesarul de calorii de care are nevoie un copil aflat în perioada de creștere –așa cum era cazul Mariei –, dar pe bunica n-ar fi avut șanse s-o convină. Aceasta habar n-avea că pe lume există oameni care se ocupă cu așa ceva și-apoi ea ar fi fost în stare să-l contrazică și pe cel mai mare nutriționist. Pe ea n-o învăța nimeni cum să facă de mâncare, un lucru pe care-l știa de când era pe lume și pe care, la o adică, ar fi putut să-l ducă la îndeplinire și cu ochii închiși. De fapt, ea nu mai vedea bine nici cu ochii larg deschiși, dar obișnuința și dexteritatea câpătate în cursul vieții își spuneau din plin cuvântul, ajutând-o să se descurce cu ceea ce obișnuia să mai facă. Vederea îi slăbise mult de tot, dar cu mirosul stătea încă bine, motiv pentru care nu încurca sticla de ulei cu cea de oțet sau cu cea de bulion. La fel de bine stătea bunica și cu simțul orientării. Avea ea o vârstă înaintată, dar încă nu voia să se dea bătută. O ținea în picioare simțul datoriei. Cât privește modul de hrănire, bunica o ținea una și bună, precum că stomacul omului trebuie umplut cu ceva, ca să nu-i ghiorțăie mațele de foame și să-l ia cu leșin. Acestea erau principiile ei de nutriție, drămuind tot ce punea în oală pentru ca pensia să-i ajungă de la o lună la alta. Nu era vorba de cine știe ce sumă, dar se încadra cu toate cheltuielile casei în puținul pe care-l avea.

Călită în regimul de austeritate al perioadei celui de-al Doilea Război Mondial și îndurând foametea care urmasa prin anii patru zeci și șase, patruzeci și șapte, vrând-nevrând, bunica se înarmase cu o mare voință de-a trăi. Aceeași atitudine ar fi dorit să i-o transmită și Mariei, doar că aceasta – după cum vedea ea – era făcută din alt aluat și, în plus, aparținea noii generații, crescute-n puf. Întrebată,

Maria ar fi fost de altă părere, nu atât a noii generații, cât a pufului...

Despre faptul că fiecare produs alimentar își avea propria sa valoare nutritivă, bunica n-auzise niciodată, dar asta n-ar fi împiedicat-o să se ia de piept până și cu ministrul Sănătății, susținând că pastele făinoase gătite de ea însemnau mâncarea cea mai bună și mai sățioasă de pe lume. „Și nici nu se poate altfel, pentru că eu nu mă zgâresc și le pun de toate, o lingură de pesmet, un picur de ulei de floarea-soarelui, nițeluș zahăr, bașca ele ca atare, că se umflă la fiert de stau să dea afară din oală. Alte alimente scad la fiert, dar nu și macaroanele astea care sporesc văzând cu ochii. Îmi este mai mare dragul să le prepar cum știu eu mai bine și mă satur numai privindu-le”, îi spunea ea Mariei când prepara macaroane și asta se întâmpla destul de des, adică tot la câteva zile.

În urechile copilei, cuvintele bunicii ajunseseră să sune aproape ca o poezie sau, mai degrabă, ca un cântec a cărui linie melodică o cunoștea, iar de text nu mai ținea seama. Nu la macaroane îi era mintea, ci în altă parte... De o vreme încoace, era toată numai un gând și acesta o însoțea clipă de clipă. N-o slăbea nici în somn, trezind-o în miez de noapte sau făcând-o să viseze ceva care era tot în legătură cu planul pe care și-l făcuse în gând. Din cauza asta, pe Maria n-o mai interesa ce se întâmplă în jurul ei. Totuși, aruncă o privire spre macaroanele pe care bunica le lăuda de mama focului. Ca să nu se strâmbe, se uită repede în altă parte și înghiți în gol. În orice parte, însă, s-ar fi uitat, Maria nu mai vedea cine știe ce în jurul său, cu adevărat ea privind doar la ce se întâmpla în mintea sa și-n sufletul său, căci acolo i se mutase mai toată atenția. Iar în interiorul ființei sale, precumpăneau

gândul și planul. Pentru celelalte aspecte ale vieții cotidiene, Maria nu mai avea cine știe ce disponibilitate, făcând totul mecanic și cu gândul la ce știa numai ea... De macaroanele bunicii n-avea niciun chef, iar rețeta de preparare a acestora o auzise de prea multe ori ca s-o mai intereseze. Gândul cel nou o luase în stăpânire în așa măsură, încât n-ar fi tresărit nici dacă bunica i-ar fi spus că a fiert și cuie la un loc cu macaroanele pe care i le pusese în față. Cât despre rețeta bunicii, stropul de nu știu ce și picurul de altceva, folosite pentru ca macaroanele să aibă un gust cât mai bun, nu fuseseră decât vorbe aruncate-n vânt, deoarece ea nu reținuse nimic. În condiții normale, Maria ar fi sărit ca un titirez și ar fi întrebat plină de năduf: „Iar din astea, bunico? Păi, eu m-am saturat până peste cap de mâncarea asta.” Acum însă Maria tăcea chitic și nu mai împinse strachina ca altădată. Obosită, bunica nu luă în seamă reacția nefirească a fetei.

Bunica nu era o femeie rea, totuși supărăcioasă atunci când nu-i era apreciată munca, mai ales că în ultimul timp se plângea că nu mai poate să facă treabă și că orice flecușeț o solicită peste măsură. Nu-i plăceau mofturile pe care le făcea Maria la mâncare și o dojenea, încercând să-i corecteze acest nărav: „Fetițo, să nu-ți bați joc de mine și de osteneala mea, dar mai cu seamă de Dumnezeu care ne ține în viață și ne dă pâinea cea de toate zilele”, spunea ea la supărare. „Pâine se spune, bunico, nu *pâne*”, o corecta Maria, ducând abil discuția în altă parte. Conservatoare din fire și cu o rutină care-i intrase-n sânge, bunica nu renunța la vocabularul pe care și-l formase de-a lungul timpului: „Lasă, fetițo, că pe limba mea știu eu exact ce vreau să spun. Cu pășăreasca voastră, mie mi-este tare greu, așa că nu mă dau după voi cei de-acum care sunteți oameni tineri și umblați pe la școală”,

se apăra ea, fixată pentru totdeauna în expresii și-n obiceiuri care s-o ajute să treacă prin viață. Prin viață, bunica trecuse, dar nu prea ușor, iar de-acum ajunsese la o vârstă când se putea spune că zilele îi erau ca numărate.

Acum însă, nu vorbea nimeni, deși o discuție cât de banală ar fi fost de preferat liniștii ce făcea ca timpul să pară încremenit. Maria aștepta să se termine supliciul cu masa, iar bunica dorea să se retragă într-un colț și să nu mai facă nimic. De la un timp, bătrâna devenise foarte tăcută, iar Maria observase acest lucru, așa cum altădată observase că nu mai putea să țină pasul cu ce era nou și în continuă schimbare. De fapt, bunica nu mai aparținea prezentului, ci unui timp încremenit în vreme, care rar mai trimitea pâl-pâiri spre *acum* și *aici*. Acest decalaj se accentua de la o zi la alta și nu scăpase ochiului atent al Mariei. Totodată, copila observase și cât de mult îmbătrânise bunica. Acest lucru o întrista cel mai tare și, ca s-o menajeze, își propuse să n-o mai supere cu nimic, nici cu vorba, nici cu fapta și cu atât mai puțin cu observațiile pe care obișnuia să le facă la masă. Așa se explică de ce nu scoase niciun cuvânt când văzu strachina plină ochi cu macaroane. Stomacul i se întoarse pe dos, cuvintele i se ridicară în gât, îndemnând-o să riposteze la felul de mâncare de care se saturase până peste cap, dar buzele îi rămaseră strânse și pecetluite, nescotând niciun sunet. Sensibilitățile bunicii trebuiau așadar avute în vedere. Trebuie spus că și planul pe care Maria și-l făcuse în minte mergea în direcția ocrotirii bunicii, mai precis în direcția ocrotirii amândurora, pentru că ea voia ca viața lor să fie mai ușoară, iar bunica să simtă acest lucru măcar pe ultima sută de metri din cât mai avea de trăit.

Macaroanele nu-i intrau în gură nici împinse cu forța. De dragul bunicii, ea ar fi vrut să ia măcar câteva înghițituri, fie și de formă, pentru ca atitudinea să nu-i fie luată drept sfidare sau obrăznicie, dar stomacul i se răzvrătea la simpla vedere a mâncării de care nu avea niciun chef. Bunica rupse tăcerea, apucându-se să-i spună cum pregătise macaroanele. O ascultă o vreme, dar pentru că erau lucruri pe care le auzea pentru a mia oară, dacă nu și mai bine, gândul îi zbură în altă parte. De la uleiul, zahărul tos și pesmetul pe care bunica îi spunea că le folosiseră ca ingrediente, gândul i-o luă înapoi și răsfoi în mare grabă filele timpului, oprindu-se la o pagină anume...

Flash...

La ora de matematică, în primul rând învățătoarea dorea să afle cu ce bagaj de cunoștințe veneau de-acasă elevii săi. Deci nu intră direct în planul de lecție, știind că micuților le era greu să-și însușească noțiuni abstracte, motiv pentru care îi luă ca întotdeauna mai pe departe, ca într-un fel de joc în care ei se antrenau fără să-și dea seama. Procedă și acum tot la fel:

— Măi copii, la bucătărie, cum spun mamele voastre când fac prăjituri și pun pe cântar ingredientele de care au nevoie?, întreabă ea.

Răspunsul întârzie să vină, iar liniștea din clasă era atât de adâncă, încât s-ar fi putut auzi și un bâzâit de muscă.

— Cum, măi copii, chiar niciodată nu le-ați auzit pe mamele voastre spunând că au cântărit atâtea, puncte-puncte, de făină și atâtea puncte-puncte de zahăr sau că au măsurat – ce-or mai fi și ăia? – atâți, puncte-puncte, de ulei și atâți, puncte-puncte, de lapte?!, mai insistă învățătoarea.

Când era vorba despre mame, Maria nu reacționa niciodată, acesta fiind un cuvânt care nu-i trezea nicio emoție.

— Bine, să zicem că mamele voastre stau mai mult timp pe la serviciu decât pe-acasă, dar nici pe bunici nu le-ați auzit...

Ei, aici, inima îi dădu ghes Mariei și era aproape să se repeadă și să vorbească mai înainte ca învățătoarea să-și termine ideea. Ea ar fi turuit pe nerăsuflăte, spunând: o lingură, un strop, o bucătică, nițeluș, că doar pricepuse că despre niște cantități era vorba și ea pe astea le știa foarte bine. Îi trecuseră chiar des pe la ureche, mai ales când bunica făcea macaroane, adică tot la două sau trei zile. Însă, până să deschidă gura, momentul trecuse și ea nu spusese nimic. Bine că se întâmplase așa, pentru că altfel s-ar fi făcut de râs în fața colegilor, ceea ce nu i-ar fi convenit. Era timidă, destul de inhibată și suporta cu greu batjocura, motiv pentru care nu se repezea niciodată înainte de-a analiza cât mai în detaliu datele unei probleme. Poate că dacă n-ar fi încurcat-o ideea de cântar, ar fi vorbit, dar așa rămase întrebându-se ce era acela un cântar. Bunica nu avea cântar și nici nevoie de așa ceva, cântărindu-le pe toate cu exactitate, dar numai din ochi. Își închidea ochiul cu care nu vedea prea bine, iar cel încă bun își făcea la țanc datoria. Așa stând lucrurile, copila tăcuse mîlc. Nici colegii săi nu se înghesuiseră să vorbească, de parcă niciunul nu auzise de gram, de mililitru ș.a.m.d.

În fața lipsei de reacție a clasei, învățătoarea clătină din cap și trecu să le predea noua lecție. Sus, în mijlocul tablei, scrise titlul citeț, cu litere mari și ordonate: „Unități de măsură pentru volum și masă. Multiplii și submultiplii litrului și ai kilogramului”. Subliniaseră titlul cu două liniițe ca trase cu rigla, după care împărți tabla în jumătate, făcând loc la două coloane.

În clasă, atmosfera se destinsese brusc, la tot pasul auzindu-se scârțâit de bănci, zgomot de manuale scăpate pe jos, foșnet de pagini întoarse în grabă și, mai cu seamă, suspinele și oftaturile pe care le scoteau copiii în timp ce își luau notițe. Clasa devenise asemenea unui stup de albine, cu un fel de zumzăit continuu, peste care răzbătea din când în când vocea distinctă a învățătoarei:

— Liniște, vă rog! Când ați fost întrebați, nu v-ați înghesuit niciunul să răspundeți, iar acum, când trebuie să faceți liniște și să vă concentrați la ce aveți de scris, nu vă mai tace gura. Să știți că eu vă cunosc pe fiecare după voce și îmi dau seama cine face cea mai mare gălăgie, chiar dacă stau întoarsă cu spatele, așa că vă rog!, spuse ea și glasul îi răsună autoritar și sever.

Zgomotele și șușotelile se întrerupseră ca la comandă, fiecare copil simțindu-se vizat în mod direct. Multă vreme, în clasă nu se mai auziră decât tocurile cu peniță, scârțâind pe filele caietelor de matematică.

În clasele unu-patru, elevii n-aveau voie să scrie decât cu toc cu peniță, un instrument care aluneca mai greu pe coala aspră de hârtie, fiind solicitată astfel precizia și siguranța mâinii în vederea formării unui scris cât mai citeț și mai caligrafic. Nu era plăcut să te folosești de toc cu peniță, care presupunea și grija pentru călimara cu cerneală, iar cerneala ajungea de multe ori să se verse prin ghiozdane, pe bănci, pe haine sau pe cărți și pe caiete. De-acum însă, nu mai erau nici ei elevii mici, nepricepuți și abia intrați pe poarta școlii. Doar ajunseseră în clasa a patra și învățaseră multe lucruri noi, inclusiv cum să strângă bine capacele călimărilor cu cerneală, iar pe acestea să le pună să stea drept în colțul cel mai sigur al ghiozdanelor întotdeauna burdu-

site cu cărți și caiete. Degetele însă le erau în permanență pictate în albastru, iar de pe nodurile degetului mijlociu al mâinii drepte, cerneala nu se ștergea cât dura anul școlar, fiind adânc impregnată în piele. Și tot la acel nivel, apăreau și bătăturile de la cât de tare erau obișnuiți să strângă tocurile în mână, fiecare elev străduindu-se să scrie cât mai frumos. Stângacii - așa întocmiți de mama-natură - le dădeau mari bătăi de cap cadrelor didactice. Regula era ca ei să umble cu mâna stângă legată la spate până când învățau să scrie cu mâna dreaptă, pentru că nu se admitea altfel. Pentru mulți copii stângaci, aceasta fusese o problemă greu de depășit. Trecuse și Maria prin acest supliciu, ajungând să-și țină și prin somn mâna stângă la spate. Simțea ea că mâna stângă îi era mult mai la îndemână, dar nu găsisese nicio înțelegere din partea învățătoarei și n-avusese decât să se obișnuiască. După săptămâni de chin serios, în care primul lucru pe care îl făcea învățătoarea când venea la clasă era să-i lege ei mâna stângă la spate, ajunsesese să scrie cu dreapta la fel de repede și de bine cum scria și cu stânga când n-o vedea nimeni, adică acasă, făcându-și temele. Scria cu mâna dreaptă, pentru că așa i se impusese, dar celelalte treburi le făcea tot cu stânga, așa comandându-i creierul. Astfel, lua lingura sau furculița cu stânga, se spăla pe dinți cu stânga, se pieptăna cu stânga, cosea cu stânga, iar dacă trebuia să scrie, mai întâi apuca tocul tot cu stânga, pentru ca, după un scurt moment de gândire și un oftat cât toate zilele, să-și treacă tocul în dreapta și să se apuce de treabă. Cu timpul, oftatul îi dispăruse, dar momentul de ezitare, nu. Chiar și obligată să scrie cu dreapta, Maria o luase repede înaintea celorlalți copii. ;

Nu se dezminți nici acum, ea aproape reușind să țină pasul cu ceea ce scria învățătoarea pe tablă. Tabla se um-

plu cu scrisul ordonat și caligrafic al învățătoarei. Aceasta și vorbea în timp ce scria, rostind cuvintele rar, tare și apăsător, pentru ca elevii să se familiarizeze cu noii termeni. Insista mai ales asupra lucrurilor care lor ar fi putut să le scape:

— Măi, copii, vă rog să fiți atenți la simbolurile unităților de măsură. Pe acestea le-am trecut între paranteze, dar voi să țineți seama de ele, pentru că de-acum încolo le vom întâlni la tot pasul în enunțul problemelor pe care le vom rezolva aici în clasă sau le veți avea ca temă pentru acasă. Să vă dau un exemplu, poate că în text nu veți mai găsi scris litru ca atare, ci doar l-ul care-l reprezintă, dar voi veți ști despre ce este vorba.

Sub titlul mare al lecției, învățătoarea trecuse subtitlurile, în partea stângă, litrul, iar, în partea dreaptă, kilogramul. Le notase cu cifre arabe și le subliniasă cu câte o linie. Apoi, înșiruisă la punctul „a” multiplii litrului: decalitrul, hectolitrul și kilolitrul, cu simbolurile aferente trecute între paranteze, iar mai jos, la o distanță care să-i ajute pe elevi să facă diferența, la punctul „b”, notase și submultiplii: decilitrul, centilitrul și mililitrul. Făcuse același lucru și cu multiplii și submultiplii kilogramului, având o deosebită grijă să fie cât mai explicită. Terminase de scris și puse creta pe catedră, scuturându-și mâinile de praf. Apoi, și le împreună la spate și începu să se plimbe printre rânduri. Nu făcea zgomot, pentru că purta pantofi de pâslă cu talpă ușoară din microporos, special aleși în acest scop. Se oprea în dreptul fiecărei bănci, urmărind caietele tuturor elevilor. Observa repede orice greșală și nu pleca de-acolo până când nu era corectată. Copiii îi găsiseră fel de fel de porecle: *Ochii cărora nu le scapă nimic*, *Pași de pisică*, *Degetul arătător nu iartă*, dar cel mai mult le plăcea *Doamna care știe tot*. Această ul-

timă poreclă includea și admirație, nu numai sarcasm, și nu se putea spune că n-o iubeau pentru tot ce-i învăța cu tact și răbdare. Lucruri, pe care credeau că nu le vor înțelege nici odată, ajungeau să le fie familiare.

Maria aștepta cu emoție ca învățătoarea să se oprească și la banca ei. Terminase de scris cu mult înaintea colegilor săi. Încă mai savura bucuria de-a nu se fi făcut de râs în fața clasei, spunând așa-zisele unități de măsură ale bunicii, care nu aveau nimic în comun cu ce le predase învățătoarea.

„Bine că nu m-am trezit vorbind. Am urmat sfatul bunicii, care mi-a spus mereu că tăcerea e mai dulce decât mielea și că e bine să vorbesc doar atunci când sunt întrebată”, medită ea în timp ce aștepta să-i vină rândul la verificarea caietului.

Simțind prezența învățătoarei în spatele său, nu se mai gândi la nimic. Își revizui ținuta, netezindu-și cutele șortului pepit de la uniforma albastră. Se îndreptă de spate și rămase cu privirea ațintită înainte, fără să se mai miște sau să clipească. Învățătoarea îi privea caietul, dar era ca și cum privea prin ea, scanând-o din cap până-n picioare. Învățătoarea le spusese mereu că oglinda elevului este caietul, iar caietul ei arăta impecabil. Învelit în hârtie albastră groasă și liniat cu o margine de doi centimetri și jumătate, caietul Mariei nu avea colțurile îndoite și nici pete de cerneală pe el, ci doar câteva ștersături, dar făcute cu atâta grijă, încât abia se observau. Ea era încântată de cum arăta caietul, dar avea nevoie și de părerea învățătoarei, ca să fie mai sigură și mai încrezătoare în forțele proprii. Învățătoarea nu se uită numai la lecția de zi, ci îi răsfoi tot caietul, apoi într-adevăr zăbovi mai mult la ce le predase, dar nu-i găsi nicio greșală și o bătu părintește pe umăr. Avea mari emoții și nu se liniștise